

3. Ovatko kansakuntamme edustajat kiinnostuneita lähestyvistä myrskystä?

Syksyllä 2024 kansakuntamme menestyksen yllä parveilee tummanharmaita pilviä. Keskustan pitkäaikainen haave, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, on osoittautunut farssiksi. Hyvinvointialueiden rahahanat ovat ehtyneet, aluevaltuustoissa on meneillään mainehaittaa pelkävien poliitikkojen joukkopako. Ilmastoraportit huutavat toinen toistaan isompaa hätää. Petteri Orpon hallitus on tähän vastauksena jarruttanut ilmastotoimia yhtä tarmokkaasti kuin Sebastian Tynkkynen aikoinaan Euroopan unionin elvytyspakettia. Talous menee ilmastokysymysten edelle. Taloudenhoitajapuoluekokouksen johdolla Suomen taloudessa on kasvanut lähinnä velkavuori. Ensi vuonna se kasvaa noin 12,2 miljardilla eurolla. Syytön ei ole myöskään vasemmistoppositio. Rakentavia kehitysehdotuksia ei ole nähty – lähinnä uhkailua, pelottelua ja riidankylvämistä. Kansakuntamme edustajat eivät siis tunnu ottavan lähestyvää myrskyä vakavasti. Aurinkolasit ovat vielä nenällä, sateenvarjo kotona ja rännit putsaamatta.

Myrskyn edellä on tärkeintä valmistautuminen. Siksi voisi kuvitella, että kansakuntamme edustajat keskittyisivät kaikilla voimillaan terveydenhuollon, ilmaston ja talouden ongelmien taklaamiseen. Tämän syksyn aikana he ovat kuitenkin keskustelleet aivan kaikesta muusta. Esimerkiksi Inti Chavez Perezin viisi vuotta yläkoulujen kirjastoissa lojunut "Respektiä"-seksikirja aiheutti matalapainetta muun muassa valtiovarainministeriössä. Valtiovarainministeri Riikka Purra suorastaan järkyttyi teoksesta. Lisäksi syksyn keskusteluissa on toisteltu vanhoja ikivihreitä esimerkiksi

Yleisradion ohjelmatarjontaa ja sen rahoitusta koskevassa keskustelussa. Syksyn ilmiöt havainnollistavat suomalaista keskusteluilmastoa osuvasti. Tuuli on kääntymässä päivä päivältä identiteettipoliittiseen suuntaan, jossa tärkeät teemat kytkeytyvät esimerkiksi yksilön etniseen taustaan tai seksuaaliseen suuntautumiseen.

Identiteettipoliittiset tuulet ovat tuoneet mukanaan Suomeen myös woke-ilmion, jota käsitellään Oskari Onnisen kolumnissa “Ville Tavio on varoittava esimerkki siitä, kuinka ‘woke’ tarttuu oikeistoon” (iltalehti.fi, 25.9.2024). Woke ja tämän päivän identiteettipoliittikka tulevatkin samasta suunnasta. Woke nosti ilmiönä päätään 2010-luvun Yhdysvalloissa, missä afroamerikkalaisiin kohdistunut kaltoinkohtelu innosti ihmisiä aktivismiin. Myöhemmin woke-tuulet ovat puhaltaneet myös muilla elämänaloilla. Huomiota kiinnitetään esimerkiksi siihen, ketkä ovat esillä mediassa, kirjoissa tai mainoksissa. Onninen nostaa kolumnissaan esille oivaltavan huomion woken uudesta suunnasta. Hän esittelee The Atlantin näkökulman, jonka mukaan woke ei enää ole ainoastaan tietyn joukon ideologia, vaan koko yhteiskuntaa koskettava politiikan teon tapa. Havainto on oivaltava, ja ilmiön kaikuja on havaittavissa myös Suomessa.

Suomalaiset poliitikot ovatkin innostuneet uudesta woke-ilmastosta. Onninen kirjoittaa kolumnissaan, kuinka koko poliittinen kenttä haluaa sen nimissä “määrittää ihmisten oikeuksia perustuen esimerkiksi heidän etnisyyteensä, uskontoonsa tai sukupuoli-identiteettiinsä”. Tämän perusteella perussuomalaiset on koko eduskunnan “wokein” puolue. Uutisia lukiessa tuntuu usein siltä, että puolueelle tärkeintä ei ole esimerkiksi

omien äänestäjien hyvinvointi tai menestys. Tärkeämpää on varmistaa, että esimerkiksi transsukupuolisilla tai muslimeilla menee mahdollisimman huonosti. Tämä ilmenee esimerkiksi Ville Tavion toiminnasta, jota käsitellään myös Onnisen kolumnissa. Tavio halusi Suomen vetäytyvän Ukrainan jälleenrakennusta tukevasta arvoliittoumasta, koska se ajoi myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asiaa. Tavio on myös kieltänyt puheitaan kirjoittavilta kyseiset teemat. Mieleeni hiipii ajatus siitä, että ihmisten hätä on unohdettu poliittisen sadetanssin pyörteissä.

Kansakunnan menestystekijät, kuten ihmisten hyvinvointi, ovat unohtuneet myös muissa puolueissa. Myös SDP löysi pettämättömän säätutkan identiteettipoliitikasta. Puolueen oli työmarkkinoiden uusiutuessa ja vanhan luokkajaon hälvennyttyä laadittava uusi ennuste politiikan myrskytuulille. Sanna Marin oli tämän muutoksen kiistaton keulakuva. Marinin puheissa ei etenkään pääministeriaikoina nähty juurikaan puolueelle tyypillisiä teemoja, kuten työntekijöiden tai eläkeläisten oikeuksia. Ne jäivät vähemmistöjen oikeuksien ja ilmastoteemojen alle. Myös vasemmistoliitto on luonut äänestäjäkuntansa uudelleen. Tehtaiden väsymättömien puurtajien puolueesta on tullut nuorten, korkeakoulutettujen naisten puolue. Sitä alleviivaa myös tuoreen puheenjohtajan Minja Koskelan valinta. Hänen tyyliinsä ei varsinaisesti puhuttele paperitehtaan työntekijää, mikä on tunnustettu myös puolueen sisällä.

Identiteettipoliittisten teemojen nousu ja puolueiden uudistuminen eivät ole missään nimessä yksiselitteisesti kielteisiä asioita. Ongelma voidaankin nähdä etupäässä esitystavassa. Suomen Kuvalehden selvityksessä (suomenkuvalehti.fi, 25.1.2024)

esitellään eri ammattien arvostusta Suomessa vuonna 2023. Kansanedustajan ammatti kiipesi listalla sijalle 328. Pitkä taivallus se ei ollut, listauksessa oli nimittäin mukana 379 ammattia. Syytä heikkoon menestykseen ei tarvitse syksyn uutisotsikoista kauaa etsiä. SDP:n kansanedustaja Ville Merinen jäi sairauslomalle sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan heikon työilmapiirin vuoksi. Valiokuntaa puheenjohtaa Merisen puolueoveri Krista Kiuru. Mediatietojen mukaan Kiuru venyttää kokouksia ylipitkillä monologeillaan. Samojen lähteiden mukaan kokoomuksen Mia Laiho kuvasi Kiurua rakentavasti “vitun paskaksi” puheenjohtajaksi. Kyseessä eivät kuitenkaan ole sadekatoksen alla riitelevät yläkoululaiset, vaan esimerkiksi vanhusten hyvinvoinnin kannalta erittäin keskeinen valiokunta. Sen jäsenet ovat kansakunnan itse valitsevia edustajia, jotka ovat saaneet vaaleissa tuhansia ääniä.

Ehkä kansanedustajien arvostus saataisiin nousuun, jos he jättäisivät infantiliin uhon vähemmälle ja käyttäytyisivät kuin aikuiset. Uhon sijaan he voisivat keskittyä kansakuntaan ja sen menestystekijöihin. Tervehtisin ilolla uusia lakeja, jotka edistäisivät esimerkiksi terveydenhuollon, koulutuksen tai elinkeinoelämän edellytyksiä. Lainsäädäntöprosessin loppuunsaattaminen on kuitenkin nykyisellään perin haasteellista. Huomattavasti helpompaa on jakaa sosiaaliseen mediaan päivitys esimerkiksi Yleisradion uudesta ohjelmaosioista. Luultavasti enemmän näkyvyyttäkin saa tällainen minuutissa tekaistu päivitys. Vastuu on niin medially kuin lukijoillakin. Toimittajalle kolmen rivin päivitys on satasivuista lakitekstiä helpompi luettava ja ymmärrettävä. Lukijasta taas lyhyt ja yksinkertainen viesti voi tuntua helpommalta pitkän ja sateisen työpäivän jälkeen.

Kansakuntamme on pystyttävä parempaan. Sen menestystä uhkaavat pilvet ovat jo yläpuolella. Etäältä kuuluu jo jyrähdyksiäkin. Nyt on viimeinen hetki nostaa puutarhakalusteet sisälle ja laittaa ikkunat kiinni. Muuten Suomen menestys kastuu ja lopulta homehtuu. Myrskyltä on suojauduttava yhdessä. Siihen ei tarvita talvisodan henkeä tai suomettumisen ajan kaltaista mykistävää yksimielisyyttä. Tarvitaan yhteistyötä, jossa erimielisyydet koskevat faktoja. Silloin myrskyn jälkeen koittaa poutasää.